

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1629/2023
04.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Милош Радојевић и Александар Милуновић, адвокати из ..., против туженог „Дома здравља Крагујевац“ са седиштем у Крагујевцу, кога заступа директор др ББ, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3522/22 од 12.12.2022. године, у седници одржаној 04.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3522/22 од 12.12.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 1627/21 од 07.04.2022. године, ставовима првим и другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да исплати тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период октобар 2018. – јун 2021. године појединачне месечне новчане износе са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате, све како је ближе одређено у наведеним ставовима изреке. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 61.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3522/22 од 12.12.2022. године преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му по основу неисплаћених трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период октобар 2018. – јун 2021. године исплати појединачне месечне новчане износе са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате и одређено је да свака странка сноси своје парничне трошкове.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану другостепену пресуду применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, ... 18/20), Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на радном месту ..., са коефицијентом за обрачун и исплату плате од 8,98. У спорном периоду (октобар 2018. – јун 2021. године) тужени је тужиоцу обрачунавао и исплаћивао плату тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множио коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 123/21, који се примењује од 18.06.2001. године), према ком закону се додаци за регрес и исхрану у току рада за запослене код туженог нису посебно обрачунавали и исплаћивали, јер су садржани у коефицијенту радног места. Пошто је тако добијена висина основне плате у целом периоду била нижа од износа минималне зараде, тужени је тужиоцу вршио корекцију плате до износа минималне зараде, па му је у спорном периоду исплаћивао плату у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужиоца није исказивана као посебна ставка накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Висина потраживања на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област у две варијанте, у складу са одредбама раније важећег Општег колективног уговора из 1997. године - прва варијанта и Општег колективног уговора из 2008. године („Службени гласник РС“, бр. 510/08, 104/08-Анекс и 8/09-Анекс II) - друга варијанта, коју је прихватио првостепени суд.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не могу да буду садржане предметне накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу првостепеног суда, у ситуацији када је тужени исплаћивао тужиоцу минималну зарату следи да му није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, па је тужени дужан да те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима из раније важећег Општег колективног уговора који је важио у временском периоду на који се односи предметно потраживање тужиље.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев из разлога што су у коефицијенту за обрачун и исплату плате садржане и накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

По оцени Врховног суда, побијана одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01...123/21), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Одредбом члана 4. став 1. истог закона прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а одредбом става 2. истог члана прописано је да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2020), у одредби члана 91. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2), да основна плата припада запосленом кој ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3). Одредбом члана 102. важећег ПКУ, предвиђена су само права запосленог на накнаду за долазак и одлазак са рада, право на накнаду трошкова за време проведено на службеном путу у земљи, за време проведено на службеном путу у иностранству, као и за трошкове исхране за време проведено на службеном путу у земљи (дневнице за службено путовање у земљи), а што је било предвиђено и одредбом члана 101. раније важећег ПКУ.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), одредбама члана 111. ставови 1. и 2. прописано је да запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду, а да се минимална зарада одређује на основу минималне цене рада утврђене у складу са овим законом, времена проведеног на раду и пореза и доприноса који се плаћају из зараде; чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама,

утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун и исплату плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

У конкретном случају, тужилац је запослен у здравственој установи (Дом здравља Крагујевац), па се на утврђивање и обрачун његове плате, као и накнада и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супротно наводима ревизије, примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебним колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2020) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора.

Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закона о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиоца. Тај основ не постоји ни у општем акту. Стога је правилан закључак другостепеног суда да тужиоцу не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту његове плате, па чињеница да му је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) по оцени Врховног суда без утицаја је на другачију одлуку јер сама та чињеница не активира права из Закона о раду као општег закона.

Правилно је одлучено и о накнади трошкова поступка на основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић